

Samhällsbyggnad
Annalena Wigge
Delprojektledare tillstånd entreprenad
Annalena.wigge@svk.se
010-489 23 11

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna
registrator@ei.se

2025-05-14

Dnr 2024/1291

Ansökan om ändring av befintliga nätkoncessioner för linje enligt 2 kap. 27 § ellagen (1997:957)

Ändring av koncession för delar av befintliga 400 kV kraftledningar mellan Messaure-Vargfors, Vargfors-Hjälta, Vargfors-Tuggen samt Ligga-Vargfors vid Vargfors station i Norsjö kommun, Västerbottens län.

Ansökan

Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ansöker om ändring enligt 2 kap. 27 § ellagen (1997:857) för att ändra delar av befintliga nätkoncessioner för linjer med följande anläggningsnummer:

- 8000 AA (Messaure-Vargfors (UL6 S5-7))
- 8000 AX (Vargfors-Tuggen (UL6 S5-7))
- 8000 Ä (Vargfors-Hjälta (UL7 S1))
- 8000 EÄ (Ligga-Vargfors (UL 25))

Ändringarna genomförs för att kunna ansluta befintliga ledningar till ny stamnätsstation Malånäset.

Ärendet gäller även återkallelse av del av linjekoncessioner för 8000 AX (Vargfors-Tuggen (UL6 S5-7)) samt 8000 Ä (Vargfors-Hjälta (UL7 S1)). Se Figur 1.

2025-05-19

Dokument är signerat med Svenska Kraftnäts underskriftstjänst, SandSign

Bakgrund och skälen för ansökan

Den befintliga stamnätsstationen NK25 Vargfors, belägen i Norsjö kommun, Västerbottens län, planeras att ersättas. Stamnätsdelen i stationen uppnår snart sin bedömda tekniska livslängd och behöver därför totalförnyas. Stamnätsdelen i befintlig station saknar möjlighet till om- eller utbyggnad, vilket hindrar en förnyelse av stationen på samma plats samt en anslutning av ytterligare 400 kV-ledningar.

En stationsförnyelse är också nödvändig för att säkerställa fortsatt hög person- och driftsäkerhet i stamnätsstationen och att säkerställa dess funktion i stamnätet. I närheten av den befintliga stationen planeras därför en ny stamnätsstation, Malånäset, etableras. Svenska kraftnäts delar i befintlig station Vargfors planeras att rivas. Placering av ny station innebär att befintliga stamsledningar behöver byggas om och därigenom få en ny dragnig för att kunna anpassas till den nya stationen. Ledningsändringarna föranleder därmed ändring av befintliga nätkoncessioner.

Malånäset station är en del i ett större program som bidrar till den gröna omställningen och etableringen av grön elintensiv industri i norra Norrland. I Västerbottens kustregion möjliggör Malånäset station direkt, tillsammans med den nya 400 kV-ledningen Malånäset-Högnäs och ny 400 kV-station Lidmyran, till ett ökat effektuttag och redundans till Skellefteå Krafts regionnät, som i sin tur levererar el till större och mindre etableringar. En förnyelse av Vargfors station är nödvändig utifrån anläggningens tekniska livslängd samt ett mycket angeläget samhällsintresse.

Ledningssträckning

En ny stamnätsstation planeras att anläggas ca. 700 meter sydväst om den befintliga stamnätsstationen NK25 Vargfors som planeras att kopplas ur och rivas. Ändringen enligt ovanstående beskrivning innebär att koncessionernas slut- respektive startpunkter flyttas från den befintliga stamnätsstationen Vargfors till den nya stamnätsstationen Malånäset vilket beskrivs nedan och visas i Figur 1.

8000 AA (Messaure-Vargfors (UL6 S5-7)) har kvar sin startpunkt i Messaure och får en ny slutpunkt i nya stamnätsstationen Malånäset. Ledningen kommer inte kopplas in i den nya stamnätsstationen utan endast passera genom stationsområdet och fortsätta söderut mot Tuggen (genom koncession 8000 AX).

8000 AX (Vargfors-Tuggen (UL6 S5-7)) har kvar sin slutpunkt i Tuggen och får en ny startpunkt i den nya stamnätsstationen Malånäset. Ledningen kommer inte kopplas in i den nya stamnätsstationen utan endast passera genom stationsområdet och fortsätta till Messaure (genom koncession 8000 AA).

8000 EÅ (Ligga-Vargfors (UL25)) behåller startpunkt i Ligga och får en ny slutpunkt i nya stamnätsstationen Malånäset. UL25 byter littera till **UL25 S1-3**. Under en övergångsperiod kommer en tillfällig littera uppstå mellan Vargfors stamnätsstation och den nya stamnätsstationen Malånäset.

8000 Ä (Vargfors-Hjälta (UL7 S1)) byter startpunkt från Vargfors till Malånäset och behåller sin slutpunkt i Hjälta.

Koncessionsändringarna består av att en ca. 700 + 450 meter lång delsträcka av befintliga 400 kV-ledningar får en ny sträckning in och ut från den nya stamnätsstationen Malånäset. Ledningsgatorna kommer att ha en cirka 90 meter bred skogsgata.

Det planeras att uppföras elva stolpar:

- Fyra nya stolpar ersätter raklinjestolpar i befintlig ledningsgata. (Vid stolparna 0002 och 0004) Speciella vinkelstolpar kan komma att användas i punkter där ledningen byter riktning.
- En stolpe reses i station Vargfors efter att stationen har rivits,
- Sex stolpar i föreslagen ny ledningssträckning in mot nya stationen Malånäset

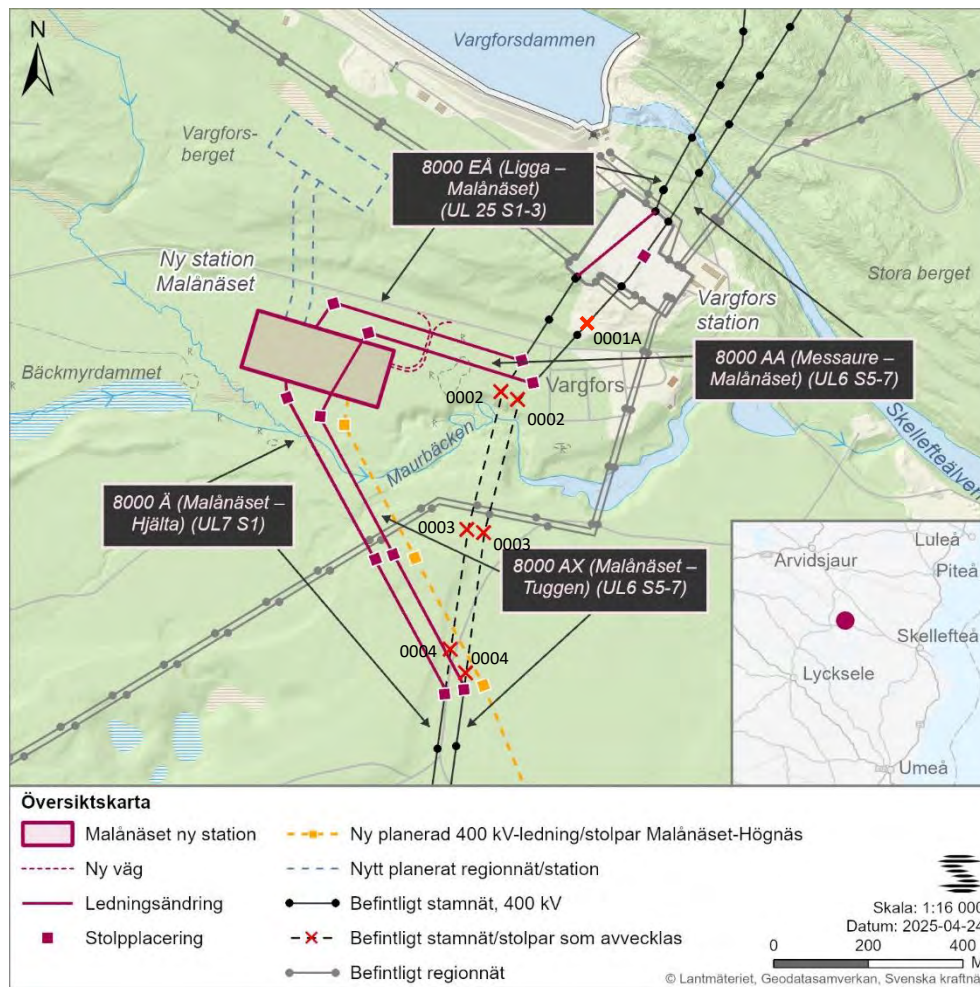
Se figur 1 Översiktskarta föreslagna åtgärder och bilaga 1.

De planerade 400 kV-ledningarna uppförs med stolpar av stål på fundament av betong. De stolptyper som planeras att användas är ändstolpar, raklinjestolpar, stubbar och vinkelstolpar. Visar det sig att dessa inte fungerar måste Svenska kraftnät välja någon annan typ av stolpe, exempelvis kompaktstolpe. Ledningarna planeras att uppföras med totalt tre linor för varje fas (triplexledare) för strömöverföring och två topplinor för åskskydd varav en OPGW. Linorna är fästa vid stolpen med isolatorkedjor som säkerställer att elen inte går över till stolpen. På linorna sitter dämpare som tar bort vibrationer när det blåser. Mellan linorna sitter distansstänger som håller isär linorna.

De nya ledningarna uppförs inom mark som är utpekad som riksintresse för totalförsvaret (Transmissionsnätet) i enlighet med 3 kap 9 § samt är beläget i nära anknytning till områden lämpliga för elintensiv verksamhet enligt Norsjö kommuns översiktsplan. Landskapet består av skog, hyggen,

sankmark samt en liten andel öppen mark och bebyggd mark (intill befintligt stationsområde Vargfors).

Den sökta sträckningen förordas för att den bedömts lämplig med hänsyn till att ändamålet med ledningen ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Detta beskrivs mer utförligt i bilagd liten miljökonsekvensbeskrivning, se bilaga 2.

Figur 1 Översiktskarta föreslagna åtgärder.

Teknisk beskrivning

Tabellen nedan redovisar de tekniska parametrar som är aktuell för ledningarna.

Ledningstyp	Luftledning
Antal linor per fas	3
Ledningens medelspann	Cirka 330 meter
Avstånd mellan faser	9–13,5 meter
Skogsgatans bredd	90 meter (för två ledningar)
Stolptyper	Ändstolpar, raklinjestolpar, stubbar och vinkelstolpar
Stolparnas totalhöjd	19–40 meter
Fasernas höjd över mark	Min. 11,3 m
Konstruktionsspänning	420 kV
Nominell spänning	400 kV
Termisk märkström	Ca 3700 Ampere vid 20 grader och kontinuerlig drift.
Systemjordning	Direktjordat
Felbortkopplingskydd	Redundanta reläskydd för hantering av jord- och kortslutningar i enlighet med Elsäkerhetsverkets föreskrifter.
Anslutning till befintliga och nya stationer	Ny station Malånäset.
Ledningen berör	Korsning vattendrag.
Lik- eller växelström	Växelström
Typ av isolatorer	Kedjeisolatorer av glas

Samråd

Svenska kraftnät har undersökt om ändring av verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Undersökningssamråd genomfördes med länsstyrelsen i Västerbottens län, kommuner, berörda sektorsmyndigheter och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten mellan den 23 september 2024 till den 13 oktober 2024. En redogörelse för hur samrådet gått till, vilka som bjudits in och vad som framkommit har lämnats till länsstyrelsen den 12 december 2024 inför beslut om betydande miljöpåverkan, se bilaga 2a.

Länsstyrelsen har den 21 januari 2025 beslutat att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 26 § miljöbalken (diarienummer: 0931–2024). Se beslutet i sin helhet i bilaga 2b till (bilaga till MKB).

Alternativ

Placeringen av den nya stamnätsstationen Malånäset tillsammans med Vattenfalls planerade regionnätsstation har varit styrande i föreslaget alternativ för ledningsdragning som denna ansökan syftar till. Olika alternativ för placering av ny stamnätsstation Malånäset har utretts i ansökan om förhandsmedgivande samt i samrådsunderlaget till undersökningssamrådet för detta ärende (se bilaga 2a). Val av förordat alternativ grundar sig i en samlad bedömning av alternativets effekter för berörda aspekter vilket framgår av liten MKB och undersökningssamrådet som föregick denna ansökan.

Miljökonsekvenser

Miljökonsekvenserna har primärt begränsats genom val av lokalisering i syfte att minimera intrång och olägenheter. De miljöeffekter som bedöms kunna påverkas negativt av planerade ledningsändringar är kulturmiljö och rennäring.

En utförlig redovisning av bedömda miljökonsekvenser samt hänsyns- och skyddsåtgärder beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga 2.

Planförhållanden

Ledningsändringen står inte i strid med någon detaljplan eller områdesbestämmelse.

Parallella prövningar

Ansökan har samband med nedanstående ärenden till Energimarknadsinspektionen:

- Svenska kraftnät har erhållit förhandsmedgivande enligt 2 kap. 8 § ellagen av Ei (daterad 2025-01-20, ärende 2024–103903), att bygga ny station Malånäset innan det finns nätkoncession för någon

anslutande ledning. Beslutet har blivit överklagat och är överlämnat till regeringen för prövning.

Förteckning över fastighetsägare och rättighetsinnehavare

Förteckning över samtliga berörda fastigheter och innehavare av lagfart till dessa bifogas (bilaga 3). I bilagan inkluderas även kända innehavare av särskild rätt.

Ansökan kommer att kompletteras med förteckning över rättighetshavare, bilaga 4.

Överenskommelser om upplåtelse av mark

Dialog har förts med berörda fastighetsägare och köpeavtal har upprättats för del av fastigheten [REDACTED]. Intilliggande fastighet [REDACTED] ägs av Sveaskog som har lämnat förundersökningsmedgivande för aktuellt område i maj 2024.

Berörda nätkoncessioner

Svenska kraftnät vill upplysa Energimarknadsinspektionen om detta ärendes samhörighet med ett pågående förlängningsärende för nätkoncession för linje för en 400 kV-ledning från Vargforsen till Betåsen. Ärendet nedan gäller hela ledningen mellan stationerna Vargforsen och Betåsen där koncessionen 8000AX är en del av sträckan (Vargfors-Tuggen).

- Vargforsen - Betåsen (Ei:s dnr 2008-103318) med anläggningsnummer 8000AX och littera UL6

Tidplan och kostnader

Från det att nätkoncession och övriga tillstånd meddelas beräknar Svenska kraftnät att byggnationen pågår under cirka tre år.

Enligt gällande tidplan bör arbeten med ledningen påbörjas under våren 2026 för att klara beräknad drifttagning under år 2029.

Kostnaden för verksamheten beräknas uppgå till ca 618 miljoner kronor för stationsförnyelse och ledningsåtgärder.

Föreslagna återställningsåtgärder

I samband med att en nätkoncession ändras ska nätmyndigheten besluta vilka återställningsåtgärder som ska vidtas av nätkoncessionshavaren enligt 2 kap. 51 § ellagen.

Förutsatt att ändringen medges, planeras rasering av delar av befintliga ledningar UL7S1 och UL6S5-7. Sju stolpar planeras att rivas. Se Figur 1.

- Fyra raklinjestolpar, som ersätts av raklinjestolpar, enligt ovan (stolparna 0002 och 0004)
- Två raklinjestolpar i befintlig ledningsgata som kommer att utgå (stolparna 0003)
- En raklinjestolpe i befintlig ledningsgata i anslutning till Vargfors station (stolpe 0001A)

Vid rasering av befintliga ledningar kommer linorna lossas från sina fästen i stolparna och spolats in. Isolatorerna består av porslin eller glas och plockas ned i samband med rivningen. Stolparna fälls och demonteras. Materialet sorteras och lämnas till återvinningsanläggning.

Betongfundament kommer antingen bilas ner till ett djup om minst 0,5 meter under markytan eller tas bort i sin helhet. Påträffas träsyllar impregnerade med antingen salt (CCA) eller kreosot, kommer dessa att grävas upp i sin helhet samt transporteras till godkänd mottagningsanläggning.

Eftersom befintliga ledningar är byggda inom en grundvattenförekomst kan eventuell sanering behöva anpassas till riktlinjerna för känslig markanvändning.

Svenska kraftnät anser att stolpar som har grundlagts med betongfundament och som bilas ned till ett djup om minst 0,5 meter under markytan varefter markytan återställs är en tillräcklig återställningsåtgärd. Fullständigt borttagande av betongfundament bedöms inte vara nödvändigt på alla platser, eftersom dessa anläggningsdelar inte medför en oacceptabel miljöbelastning och inte heller utgör fysiska hinder för annan förutsebar markanvändning. Bedömningen motsvarar Energimyndighetens och Naturvårdsverkets gemensamma vägledning om nedmontering av vindkraftverk på land och till havs från 2016.

Efterbehandling av kringliggande mark görs i den utsträckning som krävs för att säkerställa att det inte föreligger någon kvarstående risk för människors hälsa eller miljön. Efterbehandlingen kommer att anmälas till Norsjö kommun.

Beslut i ärendet

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Matilda Schön, enhetschef på Tillstånd entreprenad Nord & Syd efter föredragning av delprojektledare Annalena Wigge. I ärendets beredning har även verksjurist Annica Cornelius vid Investeringsjuridik deltagit. Dokumentet signeras digitalt.

Övrigt

Till ansökan bifogas bilagor enligt nedan angivna förteckning. Beträffande behörighetshandlingar, organisationsplan, årsredovisning m.fl. handlingar hänvisas till motsvarande handlingar i redan ingivna ärenden och till Svenska kraftnäts webbsida www.svk.se. Om Energimarknadsinspektionen önskar att dessa handlingar inges i original emottas besked härom.

Svenska kraftnäts önskar att dnr. 2024/1291 ska anges vid korrespondens om ärendet.

Beslut om denna ansökan har fattats av enhetschef Matilda Schön efter föredragning av delprojektledare Annalena Wigge och ansökan har signerats digitalt.

Bilagor

1. Koncessionskartor i skala 1:50 000 inklusive digitalt kartunderlag
 - a. Koncessionskarta 8000AA
 - b. Koncessionskarta 8000AX
 - c. Koncessionskarta 8000EÅ
 - d. Koncessionskarta 8000Ä
2. Liten MKB
 - a) Samrådsredogörelse inkl. bilagor
 - b) Beslut ej betydande miljöpåverkan (Ist)
3. Fastighetsförteckning
4. Förteckning över kända rättighetshavare.

DOKUMENT SIGNATURER

Innehållet i detta dokument är digitalt signerat.
Namn och tidpunkter visas på denna sida.

2025-05-19

Dokumentet är signerat med Sveriges Kraftsels underskriftssystem, SandSign
2025-103108-0001